

LIMPERG EREDOCTOR

Het is in de meer dan twintig jaren van het bestaan van dit blad welhaast niet voorgekomen, dat daarin een bijdrage werd opgenomen, die niet vooraf onder de ogen van den Voorzitter van de Redactie was geweest. Onderstaande regelen, waarin de overige leden van de Redactie uitdrukking willen geven aan hun gevoelens bij het aan hun Voorzitter verleende eerbewijs, maken daarop een uitzondering.

In alle kringen, waarin Prof. Limperg verkeert — en hoe vele zijn dat niet — zal de toekening van het doctoraat honoris causa door de Nederlandse Economische Hogeschool te Rotterdam grote voldoening hebben gewekt. Een eredoctoraat is in Nederland een onderscheiding, die haar hoge waarde ontleent aan de omstandigheid, dat zij aan slechts enkelen voor hoge verdiensten wordt verleend. Heeft in de laatste jaren de uitreiking van de doctorsbul eershalve enige malen plaats gevonden ter erkenning van de betekenis van de arbeid van personen, die op maatschappelijk, dan wel cultureel gebied sterk op de voorgrond traden, het aan Limperg verleende eredoctoraat draagt het karakter, waarvoor het oorspronkelijk is ingesteld, de erkenning van uitzonderlijke verdiensten op het gebied van de wetenschap. Want welke ook de grote merites zijn op de onderscheidene maatschappelijke gebieden, waarop Limperg zich heeft bewogen, waarbij in het bijzonder zijn aandeel in de opbouw van het accountantsberoep in Nederland met name en met ere moet worden genoemd, niemand zal bij het lezen van het bericht er aan getwijfeld hebben, dat het besluit van de Senaat der Nederlandse Economische Hogeschool genomen is als hommage voor zijn wetenschappelijke arbeid. In de vijf en twintig jaren van zijn hoogleraarschap heeft Limperg in zijn volkomen oorspronkelijke analyses, waarin men telkenmale weer getroffen wordt door de scherpe visie op het probleem, de volstrekt logische opzet en de exactheid van de formulering, het nog zo jonge vak der bedrijfshuishoudkunde op hoog wetenschappelijk niveau gebracht en dit vak, waarvan tevoren de beoefening nog niet boven die van een kunstleer uitkwam, tot een wetenschap gemaakt, waarop de naam van economische wetenschap ten volle van toepassing is. Hoe moet men het betreuren, dat het zware beslag van het hoogleraarschap Limperg geen gelegenheid heeft gelaten om de resultaten van zovele jaren wetenschappelijke arbeid in een handboek vast te leggen, zodat men — behalve diegenen, die het voorrecht hebben tot zijn leerlingengkring te behoren — zijn inzichten alleen kan leren kennen uit de — naar zich laat begrijpen — wel zeer onvolkomen vastleggingen, welke van zijn colleges in omloop zijn. Een en ander is echter geen belemmering geweest, dat Limperg's ideeën in brede kring zijn uitgedragen, zowel in die van de wetenschap als die van de praktijk van het economisch leven, in die mate, dat men ten onzent de wetenschappelijke beoefening der bedrijfshuishoudkunde zich niet kan denken zonder de grondslagen, die Limperg voor het vak heeft gelegd. Men pleegt in vakkringen van de „Amsterdamse" School te spreken en bij de lust, die nu eenmaal in ons land bestaat in het scheppen van tegenstellingen, stelt men daartegenover de „Rotterdamse" School. Laten wij ons in deze enkele regelen niet begeven in de beoordeling of en in hoeverre deze tegenstelling op waarlijk fundamentele verschillen in inzicht berust, dan wel voor een deel aan de vorming van een mythe is toe te schrijven. Laat ons slechts vaststellen, hoe waarlijk verheugend het is in wetenschappelijk opzicht,

dat het juist de Rotterdamse School is, die aan den grondlegger van de Amsterdamse richting in de bedrijfseconomie als eerbewijs de hoogste onderscheiding verleent, waarover zij beschikt. Een onderscheiding, die des te hogere waarde heeft, omdat zij van deze kant komt en die niet alleen den man siert, wien dit eerbewijs toevalt, maar niet minder de School die de breedheid van visie toont om over bestaande verschillen van inzichten heen dit doctoraat te verlenen. Ligt er voor den grijzen jongen doctor door droevige familieomstandigheden een sluier van diepe rouw over de dag der plechtigheid, voor economisch Nederland in alle kringen, waarin Limperg verkeert, werkt of gewerkt heeft, is de 8ste Mei 1947 een feestdag. Bij de talrijke gelukwensen, die ongetwijfeld reeds zijn binnengekomen, voegt de Redactie van dit Maandblad de hare. Jonge doctor, proficiat!

DE THEORETISCHE GRONDSLAGEN DER ADMINISTRATIEVE INRICHTINGSLEER

door A. B. Frielink

1. Inleiding

Sedert Prof. Polak in 1922 op de 13e accountantsdag de vraag aan de orde stelde of een algemene inrichtingsleer bestaanbaar is, bij de behandeling waarvan hij tot een min of meer positief antwoord geraakte, zijn er nog betrekkelijk weinig pogingen ondernomen om aan de verwachtingen in dit opzicht te voldoen.

Wel liet in 1928 Dr. Sternheim als tweede deel van het Leerboek der Accountancy een werk over de administratieve inrichtingsleer het licht zien, doch meer dan enkele, weliswaar belangrijke onderdelen van de organisatie en de techniek der boekhouding zijn hierin niet opgenomen, konden ook moeilijk opgenomen worden, daar de administratieve methoden hun snelle ontwikkeling van de laatste decennien nog niet hadden doorgemaakt. Verder behandelde het werk uitsluitend de administratie van ondernemingen, in het bijzonder industriële ondernemingen, getuige ook de nagenoeg de helft van het boek beslaande behandeling der kostprijsberekening.

Voorts is nog verschenen van de hand van Ch. A. J. Janssens: „Hoofdlijnen der inrichtingsleer”, doch dit mocht in vele opzichten geen verbetering ten aanzien van Dr. Sternheim's boek worden genoemd.

Toch is er behoefte aan theoretische grondslagen, voornamelijk bij de opleiding van toekomstige beoefenaren der inrichtingsleer. Bij gebreke van theorie zal het de leerling immers moeilijk vallen uit te maken wat in een voorgelegd probleem principiële betekenis heeft. Is er daarentegen wel een theorie, dan bestaat voor hem de mogelijkheid, om, zodra hij zich deze heeft eigen gemaakt, de aard van het probleem te onderkennen en de richting van de oplossing te vinden door toepassing van de theoretische kennis.

Bij de practijkmensen wordt de behoefte aan theorie veel minder gevoeld. Bij het aanvatten van een probleem gaan zij grotendeels op hun ervaring af; meestentijds nemen zij, al dan niet bewust, een bestaande administratie tot voorbeeld, passen deze aan de bijzondere omstandigheden aan, moderniseren hier en daar en komen zo tot een min of meer logische opzet. Het valt niet te ontkennen, dat deze ervaringsmethode vaak tot goede resultaten leidt. Doch, wat is theorie anders dan gesystematiseerde ervaring van velen? De te hooi en te gras opgedane ervaring zal dan ook slechts nuttig kunnen werken voor de toekomst, indien zij haar neerslag vindt in een systematisch opgebouwde theorie. Slechts